(Nro. 32.)

GAZETA LWOWSKA.

We Srodę Nro. 16. 10. Lutego 18.9.

Wiadomości zagraniczne.

Ameryka Hiszpańska.

Gazeta z Barbadoes umieściła: „P. Irwin, Kommissarz Zjednoczonych Stanów Ameryki północney, przybywszy zeszłego lata do Angostury, przyymowany był bardzo uroczyście, a przez Admirała Briona naywyższemu Dyrektorowi i innym Władzom Rzeczpospolitey przedstawiony. Wieczorem dano ucztę, na którey Boliwar wniosł toast za zdrowie Prezydenta Zjednoczonych Stanów P. Monroe, w wyrazach: „Dawniey żołnierz, zawsze obronca wolności!“ Kommissarz Zjednoczonych Stanów odpowiedział na to wyrazem: „Za pomyślność i szczęście Rzeczpospolitey Wenecuelańskiey.“

Z Buenos-Ayres donoszą pod dniem 5tym Grudnia, że Prezydent Rzeczpospolitey tameczney Puyerredon, wypisał przymuszoną pożyczkę na osiadłych tam Anglików, którzy atoli wzbraniali się od tego. Komodor eskadry Angielskiey miał ich w tey mierze wesprzeć i ogłosić miasto Buenos-Ayres za zostaiące w stanie blokady. Rząd Buenos Ayreski miał więc przymuszonym bydź do ulegnienia i zgodzić się z kupcami Angielskiemi, chcącymi odnosić tylko korzyści handlowe z posady tameczney, nie przyczyniaiąc się bynaymniey do ciężarow stanu handlowego (*z gazety Wiedeńskiey, Der Wanderer*). Też samą wiadomość potwierdza i Dostrzegacz Austryiacki, odwołniąc się do listów datowanych z Buenos-Ayres pod dniem 5tym Października. — Według tych miało w Buenos-Ayres panować wielkie zamieszanie, korpus złożony z dwóch do trzech tysięcy ludzi miano wysłać przeciwko miastu Santa-Fe, niechcącemu uznać zwierzchnictwa Rzeczpospolitey Buenos-Ayreskiey.

Pisma publiczne (szczególniey gazeta Londyńska Kuryier) donosiły iuż od nieiakiego czasu o spisku knowanym na obalenie Rządu w Buenos-Ayres. W tey mierze umiescił Dostrzegacz Austryiacki list zawieraiący poniższe wiadomości: „Od czasu wyiazdu Jenerała S. Martina, stronnictwa uttumione obecnością iego zaczęły podnosić głowy, a około środka miesiąca Sierpnia odkryto spisek, którego celem było obalenie naywyższego Dyrektora Puyeredona. Na doniesienie pewnego Olivarieta aresztowano około 15 osób, między któremi było 3 Mężów, bardzo poważanych w Kraiu, a mianowicie Sarratea, Agurrre, naymaiętnieyszy obywatel Buenos-Ayreski, i Irygoyen, brat Ministra woyny. Jaki był właściwy plan sprzysiężenców względem tego, coby nastąpić miało po obaleniu Puyerredona, w tey mierze niezgłębiona iest ieszcze taiemnica, atoli nie podpada iuż żadney wątpliwości że spisek był knowany. Pomimo tego wszystkiego Puyerredon uznał za rzecz dobrą, uwolnić aresztowanych trzech głównych spiskowych. przyrzec im publiczne ocalenie honoru, i cały ten zamach przypisać zmyśleniu donoszącego.“ Dostrzegacz Austryiacki wzmiankuie daley o listach z Buenos-Ayres datowanych dnia 28go Października, a umieszczonych w gazetach Londyńskich z dnia 6go Stycznia, które potwierdzaiąc powyższą wiadomość dodaią, że zamiarem sprzysiężonych było, porwać Puyerredona z iego domu wieyskiego, gdzie co Sobota wyieżdża, zaprowadzić go z tamtąd na okręt, i iak niektórzy twierdzą, zamordować. Tymczasem miał Puyerredon iuż o kilka dni pierwey wiedzieć o tym zamachu, wytrzymać atoli aż do nocy przed owym dniem, w którym wykonanie nastąpić miało, i w którey aresztowanie głównych spiskowych nastąpiło. — Gazeta Londyńska Morning-Chronicle, tłomaczy powyższe wiadomości w ten sposób: „Niepokoie Buenos-Ayreskie nie istnieią nigdzie, iak tylko w niespokoyności (ministeryialnego dziennika Londyńskiego) Kuryiera, pochodzącey z ztąd, że Rząd Rzeczpospolitey Buenos-Ayreskiey poważył się nakładać podatki na wszechwładnych Anglików. Dopóki Anglia odnosi korzyści handlowe z owego Państwa, dopoty

znacie powagę iego, lecz skoro miałaby poddadź się iego rozporządzeniom finansowym, nie widzi w niem nic więcey, nad kupę powstańców, gotowa co chwila do rozproszenia się. Nadeszły z Buenos-Ayres wiadomości dochodzące do dnia 5. Października, według których tam wszystko w nayzupełnieyszey było spokoyności, i przymusową pożyczkę pół milliona piastrów podpisano. Zima tamowała w górach czynności woienne. Według wiadomości z Chili, datowanych pod dniem 16stym Sierpnia znaydowały się woyska i okręty tameczne w naylepszym stanie. W Buenos-Ayres budnią cztery wielkie fregaty parowe, każda o 38miu działach 36funtowych. Te fregaty przeznaczone są do bronienia miasta od strony rzeki la Plata, przeciwko wyprawie spodziewaney z Kadyxu, i gotowe będą zapewne prędzey, aniżeli mąka i mięso solone, które według dziennika (Londyńskiego) Kuryiera, dla owey wyprawy z Ameryki północney zapisano, do Kadyxu nadeydą. Zamach na życie Puyerredona, nie iest niczem więcey, iak tylko usiłowaniem osoby poiedyńczey, które żadnego skutku nie miało, i ledwie może uwagę publiczną na siebie ściągnęło.“

Podczas gdy niektóre pisma publiczne rozgłaszaią o niebezpieczney słabości, a nawet o śmierci Jenerała San Martin, i o niesnaskach między nim a Rządem Buenos-Ayreskim, donoszą listy, datowane z Montevideo pod pod dniem 16. Października, że pomieniony Jenerał zamyśla preyśdź przez Kordylleryie, obiąć znowu dowodztwo nad woyskiem i wyruszyć przeciwko Limie. — Listy datowane z St. Jago i z Buenos-Ayres pod dniem 22. Września i 18. Października sprzeciwiaią się pogłoskom o niepomyślnem położeniu okoliczności tamecznych; zapewniaią owszem, że od początku rewolucyi duch publiczny nie był lepszym, a Rząd stalszym, niżeli teraz; że Portugalczykowie zamknięci są w Montevideo i w Kolonii przez Artigasa, który nad okolicą panuie; że w Chili, Hiszpanie ustąpili z Talcahuano, i cofnęli się morzem do Limy; że zbroyna siła morska powstańców Chiliyskich dnia 5. Września składało się z 13 okrętów woiennych i 6 korsarzy dobrze uzbroionych: że pracowano gorliwie nad uzbroieniem wyprawy przeciwko Limie, gdzie Hiszpanie ledwie 2000 ludzi prawdziwego woyska posiadaią: że celem przyspieszenia tey wyprawy sam Dyrektor naczelny O'Higgins przybył do Valparaiso, i że główną zawadą przy tem był tylko niedostatek zdatnych marynarzy. — Daley donoszą z Buenos-Ayres pod dniem 26. Paźdz,ernika: „Rząd nasz dał nowy dowód, iak bardzo zachować pragnie prawa Narodów. Bryg Maipo wypłynąwszy z listem korsarskim dopuszczał się rozbóystwa na morzu; ale Kapitan był tak ostrożnym, że nie powrócił się więcey. Rząd dowiedziawszy się o tem, ogłosił go publicznie za rozbóynika morskiego, zaręczyciela zaś iego skazał na więzienie i zapłacenie 10,000 talarów kary pieniężney. Ogłoszenie to kończy się temi słowy: „Na wszelki przypadek, niechay to ionym „Narodom służy za zadosyć uczynienie i za „dowód, że pragniemy wynagrodzić im poniesioną krzywdę publiczną i utrzymać kredyt „naszego rozkwitaiącego się Państwa.“ Wice-Król Peruwiiański zwoławszy Juntę, oświadczył iey, że musi obawiać się wtargnienia powstańców; że ci maią wielu stronników w Kraiu, osobliwie między licznymi a pragnącymi wolności niewolnikami w okolicach Moquegi i Limy, że tym końcem nabyli od wschodnio-Indyyskiego towarzystwa Angielskiego dwa okręty po 50 dział maiące; że zatem potrzeba wzmocnić flottę przez uzbroienie trzech okrętów kupieckich i fregaty Venganza, nie mniey część woysk Sernańskich wysłać nad brzegi Ariki, i uzbroić milicyię kraiową, która od początku woyny nie miała ieszcze broni: że uzbroienia te wymagaią nadzwyczaynego wydatku co miesiąc po 117,200 talerów, na który Skarb publiczny nie wystarcza, etc. etc. W skutku tego zezwolono na rozpisanie iednego milliona nadzwyczaynego podatku woiennego, co sprawiło wielkie nieukontentowanie i kilkunastu bogatych kapitalistów zmusiło do opuszczenia Kraiu. Od czasu bitwy pod Maipo ustała czynność dla niedostatku zręcznego zarządu, co przypisuią szczególniey nie obecności Jenerała S. Martina, w którym bezwarunkową ufność pokładaią. Pragną tu bardzo prędkiego przybycia Lorda Cochrane, ażeby obiął dowodztwo nad flotą. Woyska patryiotów są dobrze ubrane, płatne, żywione i karne. O'Higgins ma gwardyię stroyną, złożoną z naypięknieyszych ludzi. Zjednoczone woyska liczą 6000 piechoty, 1700 iazdy i znaczną artylleryię, nadto zaś liczną milicyię konną, krążącą po Kraiu we wszystkich kierunkach, a do tego wszystkiego ma przyłączyć się ieszcze 1500 weteranów na wiosnę, skoro będzie można przeprawić się przez góry Andeyskie.“

List z Curaçao datowany pod dniem 22gim Października donosi o bitwie stoczoney między eskadrami Hiszpańską i powstańców, na

wysokości morskiey pod la Guayra, gdzie Hiszpanie pobici zostali; nie udało się atoli Admirałowi Brionowi odciąć okręty Hiszpańskie od la Guayry. Brion miał 25 okręty pod wyspą S. Małgorzaty, gdzie iak słychać, i Lord Cochrane miał przyłączyć się do niego z 5 okrętami. Ostatnią te wiadomość poczytuie gazeta Londyńska Morning-Chronicle za fałszywą, twierdząc, że Lord Cochrane popłynął do Chili, i widzianym był pod przylądkiem Horn. — Gazeta Karakaska z dnia 6go Listopada umieściła list Gubernatora Kumany do Jenerała Morillo, w którym donosi, że dowiedziawszy się z listów przeiętych, o planie powstańców, zgromadził woysko w Kariako, tak, iż powstańcy nie wiedząc o tem, uderzyli na pomienione miasto dnia 31. Października z 1500 ludzi, pod rozkazami Jenerałów Marino, Montes i Cedeno, i z znaczną stratą odparci zostali. — Jenerał Renovales przybył do Nowego Orleanu, co dało powód do mniemania iż będąc w Anglii ułożył plan z Mac-Gregorem, aby z woyskiem zaciągnionym w Anglii wpaść do Nowey Grenady, i utworzyć tam Państwo niezawisłe od Wenecueli. Do tego należeć ma także i Komodor Aury. — W Mexyku miał utworzyć się Kongress, zamierzaiący (co iednak zdaie się niepodobnem do wiary), aby ster interessów Mexykańskich oddać w ręce Józefowi Bonapartemu. Pokazuią się tam znowu kupy zbroyne liczące po 7 do 800 ludzi, które toczą regularne bitwy z woyskami Królewskiemi. — Na wyspie S. Małgorzaty utworzono Sąd Admiralicyi, który kilkanaście okrętów Portugalskich zabranych przez korsarzy Artigasa nie skazał z tego powodu, że Artigas przez Rząd Buenos-Ayreski uznanym nie iest. — Jeden z korsarzy Buenos Ayreskich zabrał na wysokości morskiey pod Santa Maria, okręt Hiszpański przeznaczony z Limy do Kadyxu, a maiący 800,000 piastrów ładunku. — Korsarze południowo-Amerykańscy rabuią teraz okręty Angielskie tak dobrze iak i inne, a gazety Londyńskie zaczynaią uskarżać się mocno, że handel naypierwszego w Świecie Narodu żeglarskiego, wystawiony iest na dowolność awanturniczych rabusiów morskich, gorszych i liczniejszych nad Barbaryyczyków. — Rachuią, że niemal 18,000 funtów kory gorączkowey (*Chiny*) wychodzi co rok z Ameryki południowey; ponieważ zaś drzewo przez obnażanie go z kory niszczeie, przeto muszą go iuż głęboko po lasach szukać. Szczęściem rośnie w Azyi i na wyspach wschodnio-Afrykańskich drzewo Paulinia, które Linneusz nazywa: *P. Asiatica*; Wildenow, *Scopia aculeata*, Jussieu zaś, *Todalia*, a które ma mieć tęż samą własność co i *china*.

Brazyliia.

List z Lizbony datowany dnia 16go Grudnia, umieszczony w gazecie Hamburskiey donosi: „Pomyślność naszego handlu zawisła bardzo od handlu osadniczego, a my zaprzestali mieć targi na płody Brazyliyskie w Lizbonie i Porto. Płody te potrzebuią teraz koniecznie szukać prostey drogi do portów, położonych bliżey mieysc, dokąd sprzedane bydź mogą. Chociaż kupcom naszym pozostały znaczne kapitały, przecież nie mogą te użyte bydź nadal do teyże gałęzi handlu. Całą tego przyczyną iest nieszczęśliwy stan marynarki naszey, która zagrożona iest w równym prawie stopniu iak i Hiszpańska. Może więc przyyśdź do tego, iż towary prowadzene prosto do portów północnych, składane tam będą taniey o 10 do 15 procentu (co do opłaty przewozowey i assekuracyyney), niż gdyby szły przez Portugaliię. Błądzi przeto każdy spekulant n. p. Hamburski, ieżeli drogę na Portugaliią sądzi bydź z większą korzyścią, a niedaleka przyszłość okaże rzeczywistość tego zdania. Handel przeto Portugalii składać się będzie szczególniey oprócz wywozu nieco ziemiopłodów, z przywozu zboża i innych artykułów niezbędnie potrzebnych. Jakkolwiek ilość zboża co rok potrzebnego wielką bydź może, przecież owa gałęź przemysłu stała się od nieiakiego czasu zupełną własnością Odessy i innych okolic południowych, z któremi, w teraźnieyszych okolicznościach nie może Północ iść w zapasy. Nader smutne są dalsze wnioskowania. Wywozowy handel Portugalski ograniczony na winie, owocach, soli i t. d. nie przyniesie nigdy tyle pieniędzy dla Kraiu, ile potrzeba na niezmierny handel przywozowy, co do naypotrzebnieyszych artykułów żywności; a gdy kiedyś towary osadnicze (za które także iuż po części nadesłano pieniędzy do Brazylii) znikną zupełnie w portach naszych, natenczas będziem musieli owe niezbędne dla nas artykuły gotowizną tylko płacić, lecz iakże na długo i tey wystarczy?

Wyspa S. Heleny.

Gazeta Warszawska z dnia 2go b. m. umieściła wiadomość następuiącą:

„Okręt Bombay Castle przybył po 9ciotygodniowey żegludze z wyspy S. Heleny do portu Angielskiego Crookhaven, dokąd musiał zawinąć dla przeciwnych wiatrów. Porucznik Coghlan oddał Admiralicyi w Londynie przywiezione listy od P. Hudson-Lowe, Wielkorządcy wspomnioney wyspy. Odebrawszy ie Ministrowie nie przerwali spokoyności Prokuratorowi Jeneralnemu, ani nowy spisek nie zatrwożył publiczności Londyńskiey. Oto niektóre wyiątki listu, pisanego z tey wyspy: „Bolesny wypadek zasmucił niedawno mieszkańców wyspy S. Heleny. Panowie Harrington na Przylądku Dobrey nadziei, posłali na przybyłym tu brygu poiazd dla Jenerała Bertrand, który od kilku miesięcy zamówiono w Indyiach z wiedzą i zezwoleniem Wielkorządcy. Jak tylko odebrano wiadomość, iż ów poiazd znayduie się na brygu, natychmiast wielki strach ogarnął Officerów głównego sztabu. Nieszczęsny poiazd wyprowadzono na ląd podarto sukno, którem był wybity, połamano wszystkie części, z których się składał, pod pozorem, iż w nim mogły bydź ukryte listy do Bonapartego. — Zabronienie związku między ludźmi Bonapartego i mieszkańcami, pozbawia tychże mieszkańców sposobności odebrania należytości swoiey od Francuzów, którzy iednemu z tuteyszych domów winni są przeszło 1000 funtów szterlingów, a ten iednego grosza dostać nie może. L-kaią się wymienić publicznie ich nazwiska, a nawet spotkać się z niemi na ulicy, bo zaraz podałoby na nich podeyrzenie. Zaczęto stawiać nowy dom dla Bonapartego blisko o 200 sążni od tego, w którym dziś mieszka. Zdaie się, iż chyba za 4 lata będzie skończonym, i zrządzi wydatku kilka tysięcy funtów szterlingów; przywiezione bowiem z Anglii drzewo nie iest suche i obrobione; wszystko zaś trzeba nosić na górę; tak więc mieszkanie nowe i wilgotne powiększy nieprzyiemność tuteyszego pobytu. Bonaparte nigdy nie wychodzi z domu; ani Wielkorządca, ani żaden inny Anglik, nie wiedzą, co się dzieie u niego, chyba że Kapitan służbę maiący, widzi go czasem przez okno."

Wielka Brytania.

Gazety Angielskie z dnia 11. Stycznia donoszą: „Od czasu nieszczęśliwey epoki r. 1810, nie uważamy tyle bankructw iak teraz. W Poniedziałek dowiedziano się, że w Paryżu zbankrutowało 7 domów handlowych, a na drugi dzień oświadczył tu ieden znakomity dom handlowy, maiący na czele Dyrektora Banku i członka Parlamentowego, że wypłacać nie będzie. We Srodę i Czwartek nastąpiło więcey podobnych wypadków, a w Piątek to samo stało się z iednym z naysławnieyszych domów naszych kupieckich, którego *Deficit* rachuią na 900,000 funt. szterl.; naywiększe bankructwo iakie zdarzyło się od roku 1792. Naprożno żądał pomocy od Banku, tymczasem spodziewaią się po przyiaciołach iego, iż go postawią w stanie prowadzenia daley swoich interessów. W Sobotę upadły znowu dwa domy kupieckie.

Prussy.

Nowem postanowieniem Królewskiem z dnia 11go z. m. dotychczasowe Ministeryium Policyi wcielone zostało do Ministerstwa spraw wewnętrznych. Minister Stanu i Policyi Xiążę Wittgenstein otrzymał na mieysce ustaiących iego obowiązków Wydział interessów Domu i Rodziny Królewskiey, oraz wszystkiego, co się tycze Dworu i Urzędów dworskich, dotąd pod kierunkiem Kanclerza Królestwa zostaiących. — Na przełożenie Poselstwa Pruskiego w Rzymie, pozostaiące pod panowaniem Pruskiem części Biskupstwa Kujawskiego i Pomorskiego, dotąd pod względem Duchownym do tegoż Biskupstwa w Polsce należące, są od niego oddzielone, i będą tymczasowo zostawały pod zarządzeniem byłego Kujawskiego Officyiała, Kanonika Rosołkiewicza. — W Akwizgranie rozesłano Duchowieństwu katolickiemu następuiące przepisy: „Na przypadek małżeństw nieiednego wyznania Chrześciańskiego, chce Stolica Apostolska, żeby strona Wyznania katolickiego zobowiązała się wychowywać dzieci płci oboiey w wierze Rzymsko-Katolickiey, i żeby na takie zobowiązanie się strona wyznania innego zezwoliła. Gdyby zaś nowożeńcy na to nie przystawali, natenczas Duchowny oświadczy im, że ani zapowiedzi, ani błogosławieństwa nie otrzymaią." — Podług nowey taryfy celney dla Pruss, płaci się cła od centnara przędzy lnianey niewyrobioney morzem do Anglii odchodzącey, 4ry dobre grosze; zaś od takieyże lądem w inne Kraie wyprowadzoney dwa talary. (Dwanascie razy więcey).

Królestwo Polskie.

Z Warszawy d. 2. Grudnia. — Dnia 31go z. m. wyruszył ztąd w dalszy pochód pierwszy oddział Cesarsko-Rossyyskiego woyska powracaiącego z Francyi, o którego weyściu do tey Stolicy w przeszłey gazecie donieśliśmy. Dnia tegoż nadciągnął tu pułk Twerski dragonii. Inne kolumny woyska tego, ciągną przez Płock i Puławy.
